

Asia: VN/17882/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi varhaiskasvatuslain 22 §:n ja 70 §:n 2 momentin 5 kohdan kumoamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen UNICEF arvioi esitysluonnosta lapsen oikeuksien toteutumisen näkökulmasta, eikä pidä esitysluonnoksessa ehdotettua muutosta perusteltuna.

Kunnat ovat tärkeitä toimijoita lapsen oikeuksien toteuttamisessa. Varhaiskasvatuslain mukaisesti varhaiskasvatusta suunniteltaessa, järjestettäessä tai tuotettaessa ja siitä päätettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu, joka on yksi YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen yleisperiaatteista.

Lapsen oikeuksia tukevia rakenteita ei pidä purkaa ilman huolellista vaikutusten arviointia. YK:n lapsen oikeuksien sopimus velvoittaa aina arvioimaan lapsen etua ja antamaan sille päätösharkinnassa etusijan. Myös normien purkamisessa lapsen edun toteutuminen tulee arvioida ja päätösten vaikutukset arvioida ennakkoon huolellisesti. Käytännössä tämä tarkoittaa, että päätöksentekijät ja valmistelijat muun muassa tekevät ennalta kattavan yhteisvaikutusten arvioinnin lapsiin kohdistuvista vaikutuksista, mikäli valmistelussa on samanaikaisesti useita, lapsia tai lapsiperheitä koskevia päätöksiä sekä kiinnittävät erityistä huomiota jo ennestään haavoittuvassa asemassa olevien lasten ja lapsiperheiden tilanteisiin.

On totta, että tällä hetkellä kuntien erilaiset suunnitteluvälitteet muodostavat monimutkaisen kokonaisuuden. Ehdotettu muutos ei kuitenkaan selkeyttäisi tilannetta. Esiopetuksessa tehtäisiin jatkossakin paikallinen suunnitelma samoin kuin perusopetuksessa. Lisäksi varhaiskasvatuksessa on velvoite tehdä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma. Tällä hetkellä on lausuntokierroksella myös yhdenvertaisuuslakia koskeva luonnos hallituksen esitykseksi, jossa esitetään toimipaikkakohtaisista yhdenvertaisuussuunnitelmista luopumista varhaiskasvatuksessa. Lapsivaikutusten arvioinnissa on tarkasteltava näitä erilaisia suunnitteluvälitteitä ja niihin

ehdotettuja muutoksia kokonaisuutena ja kiinnitettävä erityistä huomioita haavoittuvassa asemassa olevien lasten tilanteeseen.

Esityksen mukaan paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat toteutuvat monin paikoin puutteellisesti. Se, ettei velvoitetta ole kaikkialla toteutettu täysimääräisesti, ei tarkoita, että velvoite ei olisi tarpeellinen. Pikemminkin se kertoo siitä, että veloitteen jalkauttamiseksi tarvitaan tukea ja työkaluja, jotta lapsen oikeus laadukkaaseen varhaiskasvatukseen voi toteutua suunnitellusti.

Karvin tekemien arviointien mukaan varhaiskasvatuksen järjestämistä tukevat parhaiten sellaiset paikalliset varhaiskasvatussuunnitelmat, joissa konkretisoidaan mahdollisimman selkeästi, mitä tavoitteita varhaiskasvatussuunnitelman perusteissa varhaiskasvatukselle asetetaan. Myös tähän työhön kunnat tarvitsevat enemmän tukea. Yksi vaihtoehto tukea kuntia olisi jalkauttaa valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma tarjoamalla pohja toimipaikkakohtaisen varhaiskasvatussuunnitelman tekemiseksi. Tällä suunnitelmalla konkretisoidisiin toimenpiteet ja näin varmistettaisiin valtakunnallisen suunnitelman jalkautus ja paikallinen ymmärrys.

Aaltonen Milla
Suomen UNICEF ry